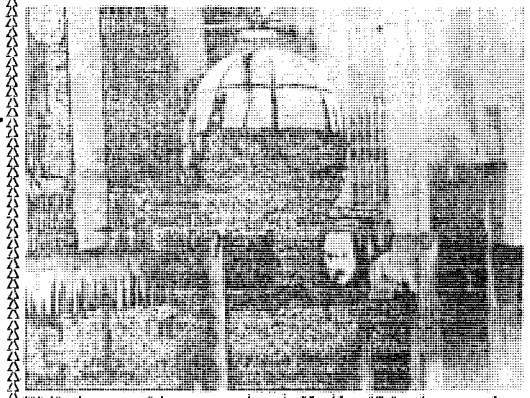

θούν τά πάντα στό κινηματογραφικό «1984»

Ενα φίλμ μέ ἐνδιαφέρον

Τό ὅραμα τοῦ Οργουελ καί ἡ ἀπόδοσή του στήν ταινία του «1984»

Σκληρές οἱ προσπάθειες γιά τήν πραγματοποίηση

Οταν προβλήθηκε τό 1955 ἡ τότε κιμηματογραφική ἀπόδαση τοῦ βιβλίου τοῦ Οργουελ «1984», τόσα ἀσκαρίστηκε καί ἀπαγητεύτηκε ἡ γυναίκα τοῦ Οργουελ Σόνια, ὥστε ζήτησε ν' ἀποσυρθεί τό φίλμ αὐτό τό 1976, πού ἔληγε τό συμβόλαιο τοῦ Κοπυράιτ. Κι ἀκόμη ὁρίστηκε νά μήν ἐπιτρέψει ξανά σέ ὁποιονδήποτε νά γυρίσει σέ ταινία τό βιβλίο τοῦ ἄντρα της.

Ωστόσο, τόν Αὐγουστο τοῦ 1980, ἕνας δικηγόρος τοῦ Σικάγου, ὀνόματι Μόρβιν Ρόζεμπλουμ, συναντήθηκε μέ τή Σόνια Οργουελ, μέ τήν ἐλπίδα ὅτι θά τοῦ ἔδινε τά δικαιώματα γιά νά γυρίσει μιά καινούρια κινηματογραφική ἀπόδοση τοῦ «1984». Η ἀκληράδα της ἦταν παροιμιώδης καί μάλιστα ὁ δικηγόρος αὐτός εἶχε σπαταλήσει κιόλας ἕνα χρόνο στέλνοντας γράμματα καί κάνοντας τηλεφωνήματα στήν κυρία Οργουελ, ἁπλώς γιά νά ἔχουν μιά προσωπική συνάντηση.

Αν καί εἶχε διαβάσει τό καθε τι πού εἶχε γράψει ὁ συγγραφέας τῆς «Φάρμας τῶν ζώων» καί εἶχε γίνει ἐξπέρ πάνω στόν Οργουελ (μυθιστορήματα, δοκίμια, ἐπιστολές κλπ.), ὁ Ρόζεμπλουμ εἶχε φοβερή νευρικότητα στή συνάντησή του μέ τή Σόνια Οργουελ. Διηγεῖται ὁ Ἰδιος:

«Καθώς προσγειονώμασταν στό Χήθροου, ἐγώ συνέχιζα νά διαβάζω γρήγορα τά διηγήματα. Φοβόμουνα συνέχεια ὅτι θά μοῦ ἔκανε κάποια δύσκολη ἡ παραπειστική ἐρώτηση ὅπως, γιά παράδειγμα: τί λέει ὁ Τζώρτζ στήν τελευταία σελίδα τοῦ τέταρτου τόμου τῶν ἡμερολογίων του; καί ὅτι ἀν δέν ἀπαντούσα θά τέλειωναν ὅλα.

Κι ὅλα πήγαν καλά

Παρά τούς φόβους του, ὁ Ρόζεμπλουμ κατάφερε νά πείσει τήν κ. Οργουελ γιά τή σοβαρότητα τῶν σχεδίων του καί γιά τό ὅτι ἡ ταινία του δέ θ' ἄλλαζε τό βιβλίο τοῦ συζύγου της. Ετσι ὑπογράφτηκε τό συμβόλαιο, τό ὁποίο, μεταξύ ἄλλων, πρόβλεπε:

«...Ο ἀγοραστής θά καταβάλλει καλόπιστες προσπάθειες ὥστε νά μήν κάνει φίλμ ἐπιστημονικής φαντασίας στό στύλ τοῦ «Πολέμου τῶν ἄστρων» ἡ τῆς «Οδύσσειας ταύ διαστήματος», ὑπό

Εγραψε ἔργο γιά ἕνα πρόσωπο

Ο Γουέσκερ ἐναντίον σκηνοθετῶν - κριτικῶν

Οἱ συγγραφεῖς εἶναι ἐκεῖνοι πού ἀνανεώνουν τό θέατρο

Από τήν περιοχή τοῦ Βόρειου Λονδίνου, ὁ συγγραφέας Αρνολντ Γαυέσκερ ἀνασκοπεί τό θέατρο καί τό βρίσκει ἀνά χέρι ἀνάγκες. Γιά τόν ἐπιπόλαιο παρατηρητή, ὁ Γουέσκερ ἔχει ἐξαφανισθεί ἀπό τό θεατρικό Εντεν ὅπου κάπατε θριάμβευε.

Στήν Εδέμ ἐκείνη, τό ἔγκλημά του εἶναι ἀτ ἔφαγε τόν ἀπαγορευμένο καρπό, ἀμφισθήτησε τήν δίδυμη δικτατορία τῶν σκηνοθετῶν καί τῶν κριτικῶν, καί, σάν τιμωρία, καταδικόσθηκε νά περιπλανιέται στήν θεατρική ἐνδοχώρα τῆς Βρεταννίας. Τά καινούργια ἔργα του παίχθηκαν στίς ἐπαρχίες, τόσο στήν Εὐρώπη ὅσο καί στήν Αμερική.

Αν ἐξαιρέσει κανείς μιά σύντομη σειρά παραστάσεων τῶν ἔργων του «Ερωτικά γράμματα σέ γαλάζιο χαρτί» καί «Κάριτας» στά θέατρο «Κότεαλο», τά Λονδίνο ἐμεινε ἔξω ἀπά τά ὅρια δραστηριότητας τοῦ Γουέσκερ, ἐνώ ἄλλοι θεατρικοί συγγραφεῖς, πιό ὑποταγμένοι στήν ἱεραρχία, εἶχαν καλύτερη τύχη. Ωστόσο, τό ἔκκρεμές γιά μιά ἀκόμη φορά κινήθηκε πρός τή μεριά τοῦ Γουέσκερ. Ετσι τό τελευταίο ἔργο του «Αννι Γουόμπλερ», πού συγκέντρωσε καλές κριτικές στό «Νιού Εντ», μεταφέρεται τώρα στό θέατρο «Φόρτιουν» σέ μιά παραγωγή πού ἔγραψε καί σκηνοθετεί ὁ Γουέσκερ. «Εγραψε καί σκηνοθέτησε» εἶναι μιά πολύ συνηθισμένη ἔκφραση στίς ταινίες, ἀλλά σπάνια στό θέατρο.

Πρόκειται γιά κόλπο;

Η παραδεκτή σοφία προβλέπει ὅτι ὁ θεατρικός συγγραφέας χρειάζεται τά ἀντικειμενικά μάτι τοῦ σκηνοθέτη καί ὅτι τό θεατρικό ἔργο ἀπαιτεί οὐσιαστικά μιά πέρα συνεργασίας. Ο Γουέσκερ θέλει νά διαφέρει. Καί λέει: «Πράκειται γιά κόλπο ἐμπιστοσύνης, ἕνα ἐπιχείρημα πού χρησιμοποιοῦν μερικοί σκηνοθέτες γιά νά πείσουν τούς ἠθοποιούς νά κάνουν ὁ,τι θέλουν αὐτοί. Οσα γιά τήν ἀντικειμενικότητα, ποιός ὁδηγεῖ τό πινέλα τοῦ ζωγράφου; Καί ποιός μένει νά εἶναι ἀντικειμενικός γιά τή δουλειό τοῦ ακηνοθέτη;».

Εχει περάσει μιό γενιά ἀπό τότε πού ὁ Τζών Ντέξτερ σκηνοθέτησε στό «Ρόγιαλ Κώρτ» τό ἔργο τοῦ Γουέσκερ «Κοτόσουπα μέ θρύμη». Καί γιά τούς δυό ἡ παράσταση ἐκείνη ἦταν ἡ πρώτη σημαντική ἐμφάνιση μπροστά στό κοινό. Ο Ντέξτερ εἶχε ἐπιμείνει νά εἶναι ὁ συγγραφέας παρών σ' ὅλες τίς πρόβες, συνήθεια πού ὁ Γουέακερ τή συνέχισε καί μέ ἄλλους σκηνοθέτες. Η εὐαίσθητη αὐτή σχέση λειτούργησε τίς πιό

–Αλλοι ἄνθρωποι τοῦ θεάτρου, ὄχι οἱ συγγραφεῖς, εἶναι τόσο ἀνασφαλεῖς πού μιά ἁπλή ἀσυμφωνία μαζί τους σοῦ δίνει ἀμέσως τόν τίτλο τοῦ δύσκολου. Τό πρόβλημά μου εἶναι ὅτι ἀκούω προσεκτικά, πού θάζει τούς ἀνθρώπους σέ πειρασμό νά φανταασθοῦν ὅτι θά συμφωνήσω μαζί τους. Μερικές φορές γίνεται αὐτό, ἀλλά ἄλλες ὄχι. Οσα προχωροῦν οἱ δοκιμές, ὁ σκηνο-

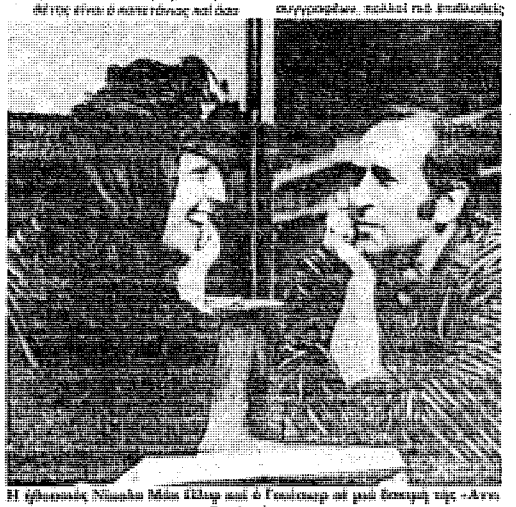

Η ἡθοποιός Νικόλα Μάκ Ιλλερ καί ὁ Γουέσκερ σε μιά διακοπή τῆς «Αννι Γουόμπλερ».

πιό ὑπεύθυνα φέρεται ὁ συγγραφέας γιά τήν τήρηση τῆς ἱεραρχίας, τόσα περισσότερο ἀνίσχυρος γίνεται.

Η διαφορά ἀνάμεσα στόν δημιουργό συγγραφέα καί στόν ἑρμηνευτή ἠθοποιό μερικές φορές προκαλεί ἀντιπάθεια, ἀλλά ὄχι περισσότερη ὁπά κείνη πού δημιουργεῖται ἀνάμεσα στόν ἠθοποιό καί στόν σκηνοθέτη. Από τίς ἐμπειρίες πού ἔχω, οἱ ἠθοποιοί μαυ, ἐκτός ἀπό μία περίπτωση, μοῦ δήλωσαν πώς τό νά δουλεύουν μαζί μου ἦταν ὁπό τίς πιό εὐτυχισμένες καί δημιουργικές πε-

«Οσοι συγγραφεῖς μπορούν θά πρέπει νά κληθοῦν νά σκηνοθετήσουν ἔργα τους ἐπί ἑνα ἔτος. Ο Μπάντ, ἐγώ καί ἴσως ὁ Πίντερ θά μπορούσαμε νά κάνουμε κάτι τέτοιο. Τό θέατρα τῶν συγγραφέων δέν θά εἶναι ἀναγκαστικά καλύτερο, ἀλλά τά ἀποτελέσματα μπορεί νά ἀποδειχθοῦν γοητευτικά».

Η κριτική

Αν οἱ σκηνοθέτες εἶναι ἐχθροί τῶν

ἀντίπαλοι, κατά τόν Γουέσκερ, εἶναι οἱ κριτικοί. Καί δηλώνει σχετικά: «Οἱ κριτικοί πρέπει νά προσέχουν καί νά τούς θυμίζει κανείς πώς οἱ κρίσεις τους ἀποτελοῦν ἁπλώς γνώμες. Εἶναι λυπηρό πού ὁ τύπος μεγαλώνει τή δύναμή τους, μειώνοντας σέ ὁπλουστευμένες μορφές τήν περίπλοκη ἐμπειρία τοῦ θεάτρου».

Τό καινούργια ἔργο τοῦ Γουέσκερ, «Αννι Γουόμπλερ», εἶναι ἡ συνέχιση μιάς σημαντικής ἀλλαγής στό γράψιμό του, σέ αὐγκριση μέ τή γνωστή τριλογία του. Νά τί εἶπε ὁ ἴδιος: «Τά κρίσιμα ἄνωμ ἀστάτεια

κή ἠθοποιό. Εμπνεύστηκα τούς τρεῖς χαρακτήρες τοῦ ἔργου ἐντελώς χωριστά, ἀλλά ἡ ἐξηντάρα κυρία, ἡ νεαρή φοιτήτρια καί ἡ μεσόκοπη συγγραφέας εἶναι ὅλες γυναίκες πού ζοῦν μέσα στίς ἀμφιβολίες. Στίς δοκιμές ἀνακαλύψαμε ἀτι καί οἱ τρεῖς εἶχαν μιά κοινή ἀντίθεση γιά τά λάθη πού χαρακτήριζαν τίς ζωές τους».

Παρά τό ἀτι ἡ «Αννι Γουόμπλερ», ἔγινε δεκτή μέ ἐνθουσιασμό, ὁ Γουέσκερ ἔχει πολλές ἀμφιβολίες γιά τά κατά πόσο ἐφθασε στό στόχο του. Οταν τόν ρώτησαν ἀν θεωρεῖ τόν ἑαυτό του ἐπιτυχή, ἀπάντησε:

–Πάντα γίνεται ἕνας ἀγώνας. Κανένα ἀπό τά ἔργα μου δέν εἶχε μεγάλη ταμειακή ἐπιτυχία. Ομως, ὅλα ἐξαρτώνται ἀπό τό πώς μετρᾶει κανείς τήν ἐπιτυχία. Θά μπορούσα νά πῶ πώς ἔχω μιά σταθερή καριέρα. Καθημερινά ταυλάχιστον ἕνα ἀπό τά ἔργα μου παίζεται κάπου στόν κόσμο».

Καί ποτέ δέν κάθησε ἀργός. Πρόσφατα ἔγραψε μιά διασκευή τοῦ Καίστλερ «Κλέφτες μές στή νύχτα» γιά τήν τηλεόραση, ἔγραψε ἄλλο ἕνα ἔργο γιά τήν Νίκολα Μάκ Ωλιφ καί δέχτηκε νά σκηνοθετήσει τόν «Εμπορο» πού θά εἶναι τό ἐναρκτήριο ἔργο στό ἐθνικό θέατρο τῆς Νορθηγίας.

Ο ἀγώνας γιά τή δημιουργία ἑνός θεάτρου τῶν συγγραφέων συνεχίζεται, παρά τό ὅτι ὑπάρχουν πολλές δυσμενεῖς ἀντιμετωπίαεις. Ο Γουέσκερ δήλωσε: «Η Βρεταννία ἐξακολουθεί νά εἶναι ἡ καλύτερη χώρα γιά ἕνα συγγραφέα, σέ αὐγκριση μέ τήν ὑπάλοιπη Εὐρώπη καί τήν Αμερική καί χαίρομαι γιατί μπορώ νά δημιουργῶ ἀκάμη ἀντιδράσεις. Δόξα τῶ Θεώ, ἔχω ἐχθρούς –ὁ συγγραφέας εἶναι ἐκείνος πού ἀνανεώνει τό θέατρο, πού κάνει τήν τέχνη αὐτή νά δημιαυργεῖ περισσότερα, κι αὐτό δέν μπορεῖς νά τό πετύχεις ἀν εἶσαι συμθιβαστικός. Πρέπει νά θγαίνεις ἔξω ἀπό τή γραμμή».

Ο Γουέσκερ βρίσκεται συνεχώς ἔξω ἀπό τή γραμμή καί θεωρεῖται ἕνας ἀπό τούς σημαντικότερους ἀνανεωτές ταύ εὐρωπαϊκού θεάτρου σό δεύτερα μισό

Τά νέα βιβλία

Μάξ Ζακόμπ, «Συμβουλές σ' ἕνα νέο ποιητή»

Ο Ρίλκε ἔγραψε τά «Γράμματα σ' ἕνα νέο ποιητή», βιβλίο διάσημο καί πολυδιαβασμένο. Αλλά καί ὁ Μάξ Ζακόμπ, πού γεννήθηκε τό 1876 στή Βρετάνη ἀπό Ισραηλίτες γονείς, ποιητής, πεζογράφος, δοκιμιογράφος, ζωγράφος καί θεατρικός συγγραφέας, ἔνιωσε τήν ἀνάγκη νά ἀπευθυνθεί κι αὐτός πρός τούς νέους ποιητές. Ο Ζακόμπ ὑπήρξε ἀπό τίς πιό γραφικές καί ἀντιφατικές φυσιαγνωμίες τῆς γαλλικής διανόησης τοῦ αἰώνα μας, πρόδρομος τοῦ κυθισμού καί τούς σουρρεαλισμού. Ας σημειωθεί ὅτι τό 1915 βαφτίστηκε χριστιανός, μέ νονό τόν Πικόσο, κι ἀπό τότε ὅλο του τό ἔργο διαποτίστηκε ἀπό μιά ἔντονη θρησκευτικότητα, πού κάποτε ἔφτανε καί στή θρησκοληψία, ὀνόμιχτη μέ λυρισμό καί σάτιρα. Τό 1937 ἐγκατέλειψε τήν ἔντονη καλλιτεχνική ζωή καί ἀπομονώθηκε σέ μιά ἐπαρχιακή πόλη ὅπου ἀφοσιώθηκε στήν προσευχή καί τήν αὐτοσυγκέντρωση. Τό Φεθρουάριο τοῦ 1944 τό συνέλαβε ἡ Γκεστάπο καί τόν ἔστειλε σέ στρατόπεδο συγκέντρωσης, ὅπου καί πέθανε λίγο ἀργότερα, ἀφού ἀρρώστησε ἀπό πνευμονία. Πώς γράφτηκαν οἱ «Συμβουλές σ' ἕνα νέο ποιητή»; Τό Ιούνιο τοῦ 1941 ἕνας νεαρός φοιτητής τῆς Ἰατρικής, πού εἶχε γνωρίσει τό Ζακόμπ, τοῦ ζήτησε νά τόν καθοδηγήσει στά πρώτα του λογοτεχνικά θήματα. Ο Ζακόμπ τοῦ ἔστειλε ἕνα τετράδιο ὅπου, σέ μικρές ἐνότητες, ἐδιδε αἰσθητικές, ἀλλά καί ἠθικές καί θιοθεωρητικές ἀπόψεις, ἁπλοποιημένες καί εὐληπτες. Οἱ σημειώσεις αὐτές ἐκδόθηκαν ἀργότερα μέ τόν τίτλο «Συμβουλές σ' ἕνα νέο ποιητή», πού τώρα μάς δίνονται μεταφρασμένες ἀπό τόν ποιητή Αντώνη Φωστιέρη, πού δούλεψε μέ εὐαισθηολα καί διεισδυτικότητα τό κείμενο. Ο ἴδιος ὁ Ζακόμπ γράφοντας γιά τό κείμενά του σ' ἕνα φίλο, ἔλεγε «δέν ξέρω πόοο ἀξίζουνε οἱ συμβουλές μου α' αὐτό τό νεαρό. Πάντως, τίς ἔγραψα μ' ὅλη μου τήν καρδιά. Ισως ἀποδειχθοῦν χρήσιμες γιά ἄλλους ἀνθρώπους». Καί οἰγουρα τό βιβλίο τοῦ Ζακόμπ εἶναι χρήσιμο καί σημαντικό. (Εκδόσεις Καστανιώτη).

Σπύρου Πλασκοβίτη, «Τό τρελό ἐπεισόδιο»

Ακόμη μιά σειρά διηγημάτων τοῦ ἐκλεκτοῦ πεζογράφου πού ἐπί τριάντα χρόνια τώρα πλουτίζει τήν ἑλληνική πεζογραφία μέ τό ἔργο του, πού πολλές φορές ἔχει τιμηθεί μέ βραθεία καί ἄλλες διακρίσεις. Μέ τό «Τρελό ἐπεισόδιο» - τό ἑβδομο στή σειρά θιβλίο τοῦ συγγραφέα - συμπληρώνονται πέντε τόμοι τῆς διηγηματογραφίας τοῦ Πλασκοθίτη. «Τό τρελό ἐπεισόδιο», δίνει τήν ἴδια τή ζωή μας σήμερα καθώς κυλά ἀνάμεσα στήν πραγματικότητα καί τήν παραίσθηση. Υπάρχει μιά διαφοροποίηση τῆς πεζογραφίας τοῦ Πλασκοθίτη στά διηγήματα αὐτά ὅπου, σέ πρώτο πρόωπο, δίνεται ἕνας ἐξομολογητικός τόνος, χωρίς ὅμως νά ἐγκαταλείπεται ἡ κοινωνική ἄποψη καί ὁ προθληματισμός τοῦ καιροῦ μας. Πρόσωπα καί καταστάσεις πού ἀναδείχθηκαν μέσα ἀπό τήν ἀνάμνηση καί τίς πρόσφατες ἐμπειρίες τοῦ συγγραφέα στό ἐξωτερικό, διαχέονται στήν ἀχλύ ἑνός ἐρωτικοῦ λόγου, πού φωτίζει τήν ἀφήγηση καί πλαισιώνει τίς περιπέτειες ὅλων τῶν προσώπων τοῦ θιβλίου. (Εκδόσεις «Κέδρος»).

Γιώργου Βελούδη, «Προσεγγίσεις στό ἔργο τοῦ Γιάννη Ρίτσου»

Τό βιβλίο αὐτό ὀνήκει σέ μιά σειρά μελετών γιά τόν ποιητή τοῦ «Επιτάφιου». Ο Γ. Βελούδης, πού εἶναι διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου καί διδάσκει ἐκεί νεοελληνική γλώσσα καί γραμματολογία, ἔχει γράψει κι ἄλλες μελέτες καί ἄρθρα γιά τό Ρίτσο. Στό βιβλίο τοῦτο τά κεφάλαια εἶναι: Γιά μιά ἱστορική «ἀνθολογία Ρίτσου», - Αὐτοβιογραφία μύθος καί ἱστορία στό ἔργο τοῦ Γιάννη Ρίτσου - Η «Γερμανία» τοῦ Γιάννη Ρίτσου - Τό δημοτικό τραγούδι στήν ποίηση τοῦ Ρίτσου καί ὁ καθαφικός Ρίτσος. Τό βιβλίο συμπληρώνεται μέ σημειώσεις πού βοηθοῦν τόν ἀναγνώστη νά μελετήσει καί νά κατανοήσει καλύτερα τό θέμα. (Εκδόσεις «Κέδρος»).

Τίτο, «Αὐτοβιογραφικές ἀφηγήσεις»

Τό γραπτό ἔργο πού ἄφησε ὁ Τίτο, ὁ ἡγέτης τῆς Γιουγκοσλαβίας καί μιά ἀπό τίς πιό σημαντικές προσωπικότητες τοῦ αἰώνα, ἀποτελεῖται ἀπό διάφορα κείμενα (ἄρθρα, κομματικές εἰσηγήσεις, ἐκθέσεις, ὁμιλίες, συνεντεύξεις, διαλέξεις καί ἱστορικές περιγραφές) καί ἀναφέρεται ἀμεσα στή ζωή του καί στή δράση του. Αὐτό τό ὑλικό μιά ἐπιτροπή Γιουγκοσλάθων ἱστορικών τό συγκέντρωσε καί τό συνέθεσε σ' ἕνα ἐνιαίο σύνολο, σέ μιά ζωντανή ἀφήγηση πού καλύπτει ἐφ' ἑνός τή ζωή τοῦ Γιουγκοσλάθου ἡγετη καί ἀφ' ἑτέρου τή νεότερη ἱστορία τῆς πατρίδας του. Ο πρώτος τόμος, πού κυκλοφορεί τώρα, ἀναφέρεται στήν προπολεμική περίοδο καί στά χρόνια τοῦ πολέμου, στήν ἀντίσταση. Ο δεύτερος, πού θά ἀκολουθήσει, θά ἀναφέρεται στή σύγκρουση τοῦ Τίτο μέ τό Στάλιν καί στή δημιουργία τῆς κίνησης τῶν ἀδεσμεύτων χωρών. Τό θιβλίο προλογίζει ὁ πρωθυπουργός Ανδρέας Παπανδρέου. (Εκδόσεις «Νέα σύνορα»).

Μπάριγκτον Μούρ, «Κοινωνικές ρίζες τῆς δικτατορίας καί τῆς δημοκρατίας»

Τό θιβλίο αὐτό τοῦ Μούρ, πού μετέφρασαν οἱ Σοφιανού καί Γαθριηλίδου, δείχνει καθαρά τήν πορεία τῆς ἀλλαγής ἀπό τήν ἀριστοκρατική κοινωνία στίς μεγάλες χώρες καί κατα-

ώστε νά μήν κάνει φίλμ έπιστημονικής φαντασίας στό στύλ τού «Πολέμου των άστρων» ή της «Οδύσσειας τού διαστήματος», όπό τήν έννοια ότι δε θά δίδει έμφαση σε ειδικά έφφέ, τά όποία θά μπορούσαν νά σκιάσουν τό θέμα καί τό μήνυμα τού βιβλίου...».

Αν καί είχε ζητήσει άρχικά νά έχει τόν καλλιτεχνικό έλεγχο τού έργου, ή Σόνια Οργουελ δέν έκανε χρήση τού δικοιώματός της. Εξάλλου, τό συμβόλαιο τό ύπέγραψε άρρωστη στό νοσοκομείο τό Δεκέμβριο τού 1980 καί λίγες μέρες μετά πέθανε. Εχοντος άποκτήσει τά δικαιώματα γιά τό φίλμ, ό Ρόζεμπλουμ έργάστηκε γρήγορα γιά νά κερδίσει τό χαμένο χρόνο. Τρείς σκηνοθέτες, ό Χώλ Ασμπυ, ό Μίλος Φόρμαν καί ό Φράνσις Κοπόλα, άρνήθηκαν ν' άναλάβουν τήν ταινία. Ο Ρόζεμπλουμ θυμάται ότι ένας σκηνοθέτης τού τηλεφώνησε καί τού είπε: «Μόλις έχω γυρίσει τήν πρώτη μου ταινία κι άν θέλετε έλάτε νά τή δείτε». Αλλά δέν ήθελε νά θασιστεί σ' ένα πρωτάρη. Λεπτομέρεια: σκηνοθέτης ήταν ό Χιού Χάτσον καί τό φίλμ τό πολυθραθευμένο «Δρόμοι τής φωτιάς».

Τελικά ό Ρόζεμπλουμ συνεργόστηκε μέ τόν παραγωγό Σάιμον Πέρρυ καί τό σκηνοθέτη Μάικ Ράντφορντ καί τό γύρισμα άρχισε τόν Απρίλιο τού 1984.

Η πραγματοποίηση τού φίλμ

«Η ίδέα νά γυρίσουμε αύτό τό φίλμ μέ ένθουσίασε», δήλωσε ό παραγωγός Πέρρυ. «Είχο διαθάσει τό βιβλίο όταν ήμουν νεαρός 15 χρονών καί μέ είχε έντυπωσιάσει. Τό νά γίνει ταινία ήταν δύσκολο έγχείρημα, ίδιαίτερα γιατί δέν ύπήρχε χρόνος έπαρκής, μιά καί θέλαμε τό φίλμ νά τελειώσει μέσα στό χρόνο αύτό, στό χρόνο τού τίτλου. Ωστόσο, ήταν μιά εύκαιρία ζωής».

Σχετικά μέ τή διανομή τών ρόλων δέν ύπήρξαν διαφωνίες. Γιά τό θασικό ρόλο τού Γουίνστον Σμίθ, τού θύμάτος τού όλοκληρωτικού καθεστώτος, ό Τζών Χόρτ ήταν ό ήθοποιός στόν όποίο συμφώνησαν ό παραγωγός κι ό σκηνοθέτης. Γιά τή χρησιμοποίηση τού μακαρίτη, τού Ρίτσαρντ Μπάρντον, στόν ρόλο τού προδοτικού φίλου πού τελικά γίνεται άνελέητος άνακριτής, θά πρέπει νά λεχθεί ότι ό ήθοποιός αύτός δέχτηκε νά μετάσχει, άφού είχε ήδη άρχίσει ή παραγωγή τού φίλμ. Ο ίδιος είχε δηλώσει πώς άρχικά ήθελε ν' άρνηθεί, άλλά πείστηκε όπό τό σενάριο καί γιατί ήθελε νά δουλέψει μέ τόν Τζών Χάρτ μαζί.

Ο παραγωγός Σόιμον Πέρρυ θεωρεί ότι άποτελεί μοναδικά καί ίστορικό γεγονός τό ότι 35 χρόνια μετά τήν πρώτη δημοσίευση, τό «1984» έξοκολουθεί νά έλκει τήν προσοχή όλων τών μέσων ένημέρωσης καί νά είναι στήν κορυφή τών μπέστ σέλλερς. Ο Πέρρυ καί αί συνεργάτες του πιστεύουν, ότι ή ταινία πού δημιούργησαν, περιλαμθάνει όλα τά θασικά-στοιχεία τού φανταστικού κόσμου τού Οργουελ, έτσι πού νά δικαιώνει τό δραμα τού συγγραφέα.

Τό μήνυμα τού φίλμ

Τώρα πού έχει προβληθεί ή ταινία καί όλοι συζητούν γιά τό άποτέλεσμά της σέ σχέση μέ τό βιβλίο κι άκόμη συζητούν γιά τό θέμα τού «1984» καί τή θαθύτερη έννοιά του, άξίζει νά δεί κανείς τί λένε οί συντελεστές της ταινίας. Ετσι ό παραγωγός Πέρρυ δήλωσε:

–Ο κόσμος τού «1984» είναι έκείνος όπου κόθε όντρας καί κάθε γυναίκα θρίσκονται κάτω όπό συνεχή έπιτήρηση. Μέ δύο μεγάλες όθόνες, πού έχει τοποθετήσει τό κόμμα σέ έπίκαιρα σημεία, όπό τή μιά μερί παρακολουθείται κόθε κίνηση, κάθε λόγος, κάθε έκδήλωση, καί άπό τήν άλλη μεριά διοχετεύεται ή κατάλληλη προπαγάνδα. Είναι ένας κόσμος όπου τό παιδί λειτουργούσαν σάν κατάσκοποι, όπου ή γλώσσα συνεχώς καταστρέφεται γιά νά έπιθληθεί ένας νέος τρόπος έκφρασης, ένας τρόπος όμλίας, πού θά έμποδίσει τήν άνόπτυξη τών ίδεών. Σ' αύτόν τόν κόσμο σκόζουν μπόμπες χωρίς νά ξέρει κανείς τό γιατί, χωρίς νά ξέρει ποιός είναι ό έχθρός, σ' αύτόν τόν κόσμο ό λαός συγκεντρώνεται στίς πλατείες γιά νά παρακολουθήσει τίς δημόσιες έκτελέσεις.

»Γιά νό δημιουργήσουν αύτόν τόν κόσμο, τό λεγόμενο κράτος τής Ωκεανίας, οί δημιουργοί τού φίλμ χρησιμοποίησαν όλες τίς δυνατότητες τής τεχνονολογίας, μέ μεγόλες όθόνες τηλεόρσης πού δίνουν εἰκόνες κόπως διαφορετικές όπό τίς συνηθισμένες καί μέ τεράστια πορτραίτα τού όρχηγού τής κοινωνίας τού «Μεγάλου άδελφού».

Κατά τόν Πέρρυ «τό δραμα τού Οργουελ πολύ λίγο μοιάζει μέ τή σημερινή πραγματικότητα τού 1984. Η Ωκεανία είναι ένα τοπίο τού μυαλού». Ωστόσο, συμφωνεί ότι ύπόρχουν άρκετά πράγματα πού μπορούν νό παραλληλιστούν, άνάμεσα στά όσα γράφει ό Οργουελ καί στά όσα συμθαίνουν σήμερα καί στό ότι σέ ορισμένες χώρες παλλά άπ' όσα πρόθλεψε ό Οργουελ ίσχύουν.

Εξάλλου, ό σκηνοθέτης Μόικ Ράντφορντ δήλωσε τά έξής: «Γύρω μας ύπάρχουν πράγματα μέ δύο όψεις, πού ό Οργουελ τά πρόθλεψε, άλλά σέ άκραίες μορφές. Οταν έγραφε τό θιβλίο του όπό τή μιά μεριά ύπήρχε μιά άνοδος τής δεξιάς (όπό τό ναζισμό), ένώ κατόπιν ύπήρξε μιά άνοδος τής άριστεράς (όπό τάν κομμουνισμό), έτσι πού τώρα νά μπορούμε νό δούμε καί τίς δύο όψεις. Εκείνο πού προσπόθησαν νά κόνω, ήταν νά χαράξω μιά πολύ λεπτή γραμμή μεταξύ παρωδίας καί σάτιρας καί νά δείξω ότι ό Οργουελ έδινε μιά εἰκόνα τού όλοκληρωτισμού όπό τόν κόσμο πού ήξερε. Τό φίλμ δέν άποτελεί ένα ψευτοντοκιμαντέρ πρίν τού τί μπορεί νά συμθεί, άν οἱ Σοθιετικοί καταλάθουν τή Βρετανν΄ια. Ούσιαστικά, τό «1984» μιλάει γιά ένα άνθρώπινο πλάσμα καί αὐτά εἶναι όλο. Δέν ύπάρχουν καθόλου άναφορές στό τί συνέθη μετά τό 1984. Πρόκειται γιά τήν ταινία μιάς περιόδου. Προσπάθησα νά κάνω τό φίλμ έντελώς πραγματικό σ' ένα κόσμο έντελώς μή πραγματικό. Ολοι φέρανται όσο γίνεται πιό άμαλά, πράγμα πού δημιουργεί ένα περίεργα σουρρεαλιστικό άποτέλεσμα. Κι αὐτό άκριθώς αἰσθάνεσαι όταν διαθάζεις τό θιβλίο. Νομίζω πώς εἶναι ή πρώτη νατουραλιστική ταινία έπιστημονικής φαντασίας».

Η Μαίρη Σοΐδου έχει παράπονα

Τριάντα χρόνια παιδικό θέατρο

Είναι γνωστή ή προσφορά τής Μαίρης Σοΐδου στό χώρο τού παιδικού θεάτρου. Επί χρόνια άγωνίζεται νά κρατήσει τό θέατρό της πού γιά πολλά παιδιά καί γιά τούς γονείς τους άποτέλεσε ένα χώρο δημιουργίας.

Η Σοΐδου έτοιμάζεται νό άποσυρθεί άπό τό θέατρό της, ίσως γιατί θεωρεί ότι έπετέλεσε τό σκοπό πού είχε τάξει, ίσως γιατί κουράστηκε νά άντιμετωπίζει άντίξοες συνθήκες – πού δέν είναι λίγες στόν τόπο μας. Καί έχει τό παράπονό της. Ενα παράπονα πού τό διατυπώνει μέ τό κείμενο πού φιλοξενούμε παρακάτω:

«Τριάντα χρόνια συμπληρώνονται έφέτος – δίχως καμιά διακοπή, άπό τότε πού τό παιδικό θέατρο, έγινε μιά ζωντανή παλλόμενη πραγματικότητα. Τούτο τό όρόσημα πολιορκεί τή σκέψη μου, μέ μύριες έντονες μνήμες πού προκαλούν στήν ψυχή μου τήν άναφορά τους.

»Οταν ξεκινούσα τήν καλλιτεχνική μου πορεία άπό τόν κήπο τού Λευκού Πύργου, σόν μοναδική κομφεραντιέ καί τραγουδίστρια είχε άρχίσει κι όλας νά ώριμάζει μέσα μου, ή πεποίθηση πώς ήμουνα ταγμένη γιά ένα οκοπό: Νά δημιουργήσω ένα θεσμό καί μιά παράδοση: Τό παιδικό θέατρο, όπου παιδιά νά έρμηνεύουν γιά παιδιά έργα πού νά μιλούν στήν παιδική ψυχή, νά τήν ψυχαγωγούν καί νά τήν έξοικιώνουν μέ τή θεατρική τέχνη καί τά ποικίλα μηνύματά της. Ηξερα πώς ήταν κότι πού, τότε έλειπε όλότελα άπό τή θεσσαλονίκη. Τό ξεκίνημα γιά τούτη τήν καλλιτεχνική περιπέτεια άρχισε τό 1954–55 μέ τήν παιδική έπιθεώρηση «Τό παραμύθι τής γιαγιάς» γιά νά άκολουθήσουν στά κατοπινά χρόνια «Τά άνθρώπινα λουλούδια», «Η Σταχτοπούτα», «Η Χιονάτη καί οἱ έφτά νάνοι», «Τά έγγονάκια τού Μπαμπα- Θωμά», «Της τύχης τά γραμμένα», «Ενα παιδί μέσα στή νύχτα», «Τά Χριστούγεννα τού Κωστάκη», «Ο Λουστράκος καί ή Ρηνούλα», «Τό παιδί τού δρόμου», «Ο παππούς τού Γιαννάκη», «Η κοκκινοσκουφίτσα» καί άλλα.

»Είχα όνοκαλύψει ένα σπάνιο καί άνεξάντλητο χρυσωρυχείο: Τήν παιδική ψυχή. Απ' αύτή άντλούσα δύναμη καί τρόπο γιά νά συνεχίζω, άκλόνητη στίς έπάλξεις τού θραύου, τήν καλλιτεχνική έκφραση, τών δραμάτων μου. Γνώρισα μιά στρατιά παιδιών, πρακισμένα ή καί όχι, σ' όλη τήν κλίμακα τών τόσων διαφορετικών χαρακτήρων καί προελεύσεων. Θαρραλέα, ζωηρά, δειλά, όθέθοια, γεμάτα ζωή ή άμφιθολίες στά πρώτα θεοτρικά τους θήματα. Μαζί τους μέσα στή ζεστασιά τού μικρού θεατρικού μου κόσμου, κίνησα γιά τήν πτωση, μου οηλωσαν πως το να δουλεύουν μαζί μου ήταν άπά τίς πιό εὐτυχισμένες καί δημιουργικές περιόδους τους.

Ωστόσο, ή ριζοσπαστική στάση του δέν περιορίζεται μόνο στήν αἰθουσα δοκιμών. Καί ό Γουέσκερ έχει μιά πολύ ένδιαφέρουσα πρόταση: στό γραψιμο του, σε συγκριση με τη γνωστή τριλογία του. Νά τί είπε ό ἰδιος: «Τό γράψιμο έγινε λεπτότερο, τό περιεχόμενο πιά περίπλοκο καί άπαιτητικό σέ ἰδέες. Ηθελα νά γράψω γιό μιό φωνή σόλο καί όταν είδα γιά πρώτη φορά τήν Νικολα Μάκ Ιλιφ ένιωσα ότι είχα θρεί τήν ἰδανικότερους ανανεωτες του ευρωπαϊκού θεάτρου στό δεύτερο μισό του αἰώνα. Σέ μιά έποχή πού ή συγγραφή σημαντικών θεατρικών έργων θρίσκεται σέ πτώση, ή δημιουργικότητα τού Γουέσκερ είναι ένα παρήγορο στοιχείο.

Καμιά βοήθεια ποτέ καί άπό πουθενά

όνειρεμένη περιπέτεια, όλομόναχη, δίχως καμιά κρατική συμπαράσταση. Είχα όμως τήν άγάπη τού μεγάλου κοινού καί τών πνευματικών άνθρώπων. Γνώρισα στιγμές χαράς καί ικανοποίησης, άλλά καί ώρες θαθιάς άπογοήτευσης καί πίκρας. Ειδα νά ξεπετιούνται καί νά έπιθάλλονται στό στερέωμα τού καλλιτεχνικού μας κόσμου, πολλά άπό τά νεαρά θλαστάρια πού μητέρες μού είχαν έμπιστευθεί νά τά πλάσω θεατρικά.

Μιά σκηνή άπό τό έργο «Η άρχοντοπούλα μέ τήν πέτρινη καρδιά», πού παρουσιάζει τό παιδικό θέατρο τής Μαίρης Σοΐδου

»Αναφέρω μερικά: Τάνια Τσαναχλίδου, ήθοποιός καί τραγουδίστρια, Κώστας Θωμαΐδης, τραγουδιστής - κιθαρίστας, Κώστας Σαντάς, ήθοποιός, Τάκης Πατσουράκος ήθοποιός, Χρήστος Λετονός ήθοποιός καί τραγουδιστής, Γιάννης Κύρου σκηνογράφος, Νίκος Καμτσής ήθοποιός, Ρούλα Παπαδάτου - Καφαντάρη χορογράφος καί άλλοι. Από τό θεατρικό φυτώριο πού τά παιδικά του άνθη ποτίστηκαν μέ άγόπη καί φροντίδα, είδαν τό φώς πολλά θεατρικά είδη: Παραμυθόδραμα, μουσική κωμωδία, όπερέτα, μιούζικαλ, έπιθεώρηση, 30 περίπου έργα πού ά χάρηκαν 300.000 παιδιά καί πού τά ερμήνευσαν πάνω άπό 450 μικροί ήθοποιοί (όπό 6–16 χρόνων) καί πού μερικά άπό τά έργα αὐτά γνώρισαν ξεχωριστή έπιτυχία μέ συχνές έπαναλήψεις, όπως καί τό σημερινό «Η άρχοντοπούλα μέ τήν πέτρινη καρδιά».

»Τώρα ό άμείλικτος νόμος τής ζωής μέ κάνει νά νιώθω θαρύτερα τά θήματά μου καί λιγότερο πρόθυμους τής καρδιάς που τούς παλμούς γιά νέες έξορμήσεις, άναμέτρησα, ζύγισα σωστά, δίχως αὐταπάτες, πώς τούτη όλη ή προσωπική μου θεατρική πορεία κινδυνεύει νά άποκοπεί, άφού (καί τό λέω μέ παράπονο καί πίκρα) κανενός κρατικού φορέα οἱ προθολείς δέν έριξαν τό φώς τους σ' αὐτά τό τόσο μεγάλο καί δύσκολο έργα. Εργα 30 χρόνων ανείρων καί τί τό άντίκρισμά του θά γεννούσε πολλές άπορίες, περισσότερα έρωτηματικά καί θλιθερές διαπιστώσεις. Ομως είναι κάτι πού γεμίζει τήν ψυχή μου. Είναι ή άγόπη τών παιδιών καί τού μεγάλου κοινού πού δίνω καί παίρνω, μοναδικό λυτρωτικό άντίτιμο στή μοναξιά τού κόσμου πού ζούμε.

»Μέσα μου κλείνω ένα γεμάτο εὐγνωμοσύνη εὐχαριστώ στό ἐπώνυμο καί άνώνυμο κοινό. Στούς γονείς πού τόσα χρόνια μού έμπιστεύτηκαν τό αωστά ξεκίνημα τών παιδιών τους».

«Η άρχοντοπούλα»

«Παραμύθι κι αὐτό διαλεγμένο μέσα άπό τήν πολύχρονη πείρα τής ζωής ταύ Παιδικού Θεάτρου, θά μάς δώσει άνάγλυφα τό θαύμα τής άγάπης», λέγει ή κ. Σοΐδου.

Οἱ μικροί ήθοποιοί όπως καί οἱ μικροί θεατές διδάσκονται χωρίς νά τά καταλαθαίνουν τίς δυσκολότερες άρχές τής ζωής. Τί είναι άγάπη, άρετή, αὐτοθυσία, πειθαρχία, ρυθμός, άρμονία, όμορφιά. Ακόμα καί στής φιλοσοφίας τό ύψη, πού φέρνουν Νιγγο όταν σπουδάζονται σέ θαριά έπιστημονικά έργα, τό παιδάκι μέσα όπό τής σκηνής τό μαγικό φακά μπορεί νά ρίξει μιά ματιά.

«Στήν όμορφούλα μέ τήν πέτρινη καρδιά» ή άγάπη έκανε τό θαύμα της. Πώς;... Μιά φορά κι έναν καιρό... ήρθε στό κόσμο μιά πανέμορφη κόρη. Ομως, κάποια κακή μοίρα έκλεψε τήν καρδιά της καί στή θέση της έθαλε μιά πέτρα, σκληρή κι άμάλαχτη. Γι' αὐτό δέν ένιωθε άγάπη, πόνο γιά κανέναν. Η άρχόντισσα μητέρα της ήταν πικραμένη καί πονεμένη γι' αὐτή τή σκληρή κόρη. Κάθε παλικάρι πού έρχόταν νά τήν κάνει ταίρι του ήταν καταδικασμένο νά πεθάνει ύστερα άπό τίς δοκιμασίες πού τού ὑπέθαλε. Κακοί σύμθουλοι καί κακά ξωτικά τήν ένθαρρύνουν σ' αὐτές τίς κακές της πράξεις.

Κάποια μέρα όμως, παρουσιάζεται ό γενναίος νέος μέ ἐλπίδα νά φτάσει τό άκατόρθωτο, νά νικήσει όλα τά ἐμπόδια καί νά κάνει τήν Ομορφούλα νό νιώσει τούς γλυκούς χτύπους τής άγάπης καί τής άνθρώπινης ἐπικοινωνίας. Η κακή κόρη άντιστέκεται, τό δοκιμάζει σκληρά καί ἐπικίνδυνα. Ζητά νά οκοτώσει τό δράκο καί νά τής φέρει τά χρυσά του φτερά. Θέλει τό χρυσό μήλο άπ' τό χιλιόχρονο δέντρο πού κάνει ένα κάθε χίλια χρόνο καί τέλος, άπαιτεί τό πέτρινο λουλούδι πού θρίσκεται στό θυθό τής λίμνης πού τό θόθος της είναι άμέτρητο καί ποτέ κανείς ὡς τότε δέν έχει φτάσει ὡς έκεί, ἀλλιώς θό τού πάρει τό κεφάλι όπως έγινε ὡς τώρα μέ ἄλλα 39 παλικάρια. Αὐτός όμως, θά νικήσει.

Το θιθλίο αὐτό τού Μπαμ, πού μετέφρασαν οἱ Ζωφάνου καί Γαθριηλίδου, δείχνει καθαρά τήν πορεία τής ἀλλαγής άπά τήν άγροτική στή θιομηχανική καπνιάνα, στίς μεγάλες χώρες, καί καταδεικνύει πώς οἱ σχέσεις άνάμεσα στίς διάφαρες κοινωνικές τάξεις (ἰδιαίτερα άνάμεσα στούς άγρότες καί στούς γαιοκτήμονες) παρήγαν μέ διάφορους τρόπους τόσο τήν κοινοθουλευτική δημοκρατία, άσο καί τό φασισμό ή τόν κομμουνισμό. Ο Μπάριγκτον Μούρ μέ εὐρυμάθεια καί ἐμπνευση θάλλει κατά τών συμθατικών θεωριών καί άνατρέπει πολλά στοιχεία. Ιδιαίτερα ὁ συγγραφέας πιάνει τό σφυγμό τής κοινωνικής ἱστορίας οἑ χώρες όπως ή Αγγλία, οἱ Ηνωμένες Πολιτείες, ή Γαλλία, ή Κίνα, ή Ισπανία καί ή Ινδία. (Εκδόσεις «Κάλθος»).

Ανρύ Λεπάζ, «Αὐριο ὁ καπιταλισμός»

Πρόκειται γιά ένα μπέστ οέλερ πού δημιούργησε μεγάλο ένδιαφέρον στήν Αμερική καί στήν Εὐρώπη, μεταφράστηκε σέ πολλές γλώσσες καί άποτέλεσε μιά άπάντηση στόν ἰσχυρισμό ότι ὁ φιλελευθερισμός δέν έχει μέλλον. Ο Λεπάζ ἀναλύει τή συμθολή τών λεγόμενων «νέων οἰκονομικών» στή σύγχρονη θεωρία καί πρακτική άντιμετώπιση τών προθλημάτων τής ἐποχής μας. Αὐτή ή καινοὐρια συλλογιστική, πού θρήκε τήν ἐκφρασή της στό «νεοφιλελευθερισμό», ξεκίνησε μιά πραγματική ἐπανάσταση στήν οἰκονομική πολιτική καί στήν κοινωνική οκέψη, ἀνατρέπαντας καθιερωμένες ἐδώ καί πολλές δεκαετίες οἰκονομικές ἀντιλήψεις καί σαρώνοντας ξεπερασμένα πολιτικά σχήματα. Τό «Αὐριο ὁ καπιταλισμός», ἀποδεικνύει τή χρεοκοπία τού ὁριστερού κρατικισμού στή θεωρία καί στήν πράξη, δίνοντας τό στίγμα μιάς ἀλλης πολιτικής πορείας πού στηρίζεται στήν περισσότερη ἐλευθερία καί στό λιγότερο κράτος. Ο συγγραφέας σκιογροφεί τό περιεχόμενο αὐτού τού νέου κινήματος καί, συνδυάζοντας τήν ἐγκυρη ἐπιστημονική πληροφόρηση μέ τή ζωντανή ἀμεση γλώσσα, ἀπευθύνεται ὀχι μόνο στόν ειδικό ἀλλά καί σέ κάθε σκεπτόμενο ἀνθρωπο. Τό θιθλίο ἐχει μεταφράσει ὁ τέως ὑπουργός Ανδρέας Ανδριανόπουλος, πού ἐχει γράψει καί τόν πρόλογο. (Εκδόσεις «Εὐρωεκδοτική»).

Φρέντ Χαλλιντάιη, «Η Αραθία χωρίς σουλτάνους»

Οπως ἐγραψε κάποιος κριτικός, τό θιθλίο τού Χαλλιντάιη ἐχει «τό προσόν νά στρέφεται ἐναντίον τού κομφορισμού τής καπιταλιστικής δύσης καί τών ἐπισήμων θέσεών της καί μολονότι εἶναι γραμμένο ἀπά τή μαρξιστική σκοπιά, κρατάει τίς ἀποστάσεις ἀπό τούς συμθατικούς μύθους τής ἀριστερός». Στόχος τού θιθλίου εἶναι νά ἀπομυθοποιήσει ὁσα ἰσχυαν γιά δεκαετίες σάν ἐγκυρες ἀπόψεις γιά τήν ἀραθική χερσάνησο καί νά προθάλει ἐπιστημονικά τήν πραγματικότητα. Τό θιθλίο αὐτό, πού μετέφρασε ὁ Δήμος Βεργής, ἐχει γραφτεί πρίν σχεδόν μιά δεκαετία, ἀλλά δέν χόνει τήν ἐπικαιρότητά του, παρ' ἀλο ἀτι ἐν τῷ μεταξύ, σημειώθηκαν πολλές ἐξελίξεις στό χώρο αὐτό. ειδικά, μάλιστα, γιά τήν ἑλληνική ἐκδοση, ὑπάρχει ειδικά γραμμένος πρόλογος τού συγγραφέα. (Εκδόσεις «Στοχαστής»).

Λούσυ Λίπαρντ κ.ά. «Πόπ άρτ»

Στή σειρά τών θιθλίων που παρουσιάζουν καί ὀναλύουν τά καλλιτεχνικό κινήματα στόν ἀνθρώπινο πολιτισμό, ὀνήκει καί τό θιθλίο γιά τήν πόπ-ἀρτ. Τά κείμενα δέν εἶναι γραμμένα ἀπό ἐναν, ἀλλά ἀπό ὁμάδα ειδικών πού ὁλοι τους εἶναι κριτικοί καί ἐχουν ἀσχοληθεί ἰδιαίτερα μέ τήν τέχνη αὐτή τών τελευταίων δεκαετιών. Πρόκειται γιά τούς Λίπαρντ, Αλλογουαίη, Μάρμερ καί Κάλος πού ἀπό τόν καθένα παρουσιάζεται ἐνα δοκίμιο. Πολλές φορές αἱ ἀπόψεις τους ἀλληλοσυγκρούονται, ὁλλό αὐτό φωτίζει τό θέμα ἀπό πολλές πλευρές καί τελικά καταλήγει νό ἀποτελεί θετικό στοιχείο. Τά κεφάλαια τού θιθλίου εἶναι: «Εξέλιξη τής θρεταννικής πόπ-ἀρτ», «Η πόπ-ἀρτ τής Νέας Υόρκης», «Η πόπ-ἀρτ στήν Καλιφόρνια», «Οἱ εἰκόνες τής πόπ» κ.ό. Τά κείμενα συμπληρώνονται ὁπό ἐνα εὐρετήριο τών καλλιτεχνών καί κοσμούνται ἀπό φωτογραφίες περίπου 200 πινάκων. (Εκδόσεις «Υποδομή»).

Μπουνιουέλ, «Η τελευταία πνοή»

Εκτός ἀπό τίς θουμάσιες ταινίες του, ὁ σκηνοθέτης Λουίς Μπουνιουέλ ἀφησε καί μερικά κείμενα ὀξιόλογα. Γιά τήν «Τελευταία πνοή» ὁ Ζάν Κλώντ Καριέρ ἐγραψε: «Αὐτό πού μέ συναρπάζει στό θιθλίο τού Μπουνιουέλ, εἶναι ὁ πλούτος καί ἡ ποικιλία αὐτού τού παλύχρονου θίου πού μοιρόστηκε ὀνόμεσα σέ τόσες διαφορετικές χώρες καί πολιτισμούς». Ξεκινάει ἀπό τό μεσσίωνα καί φθόνει στή αὐγχρονη ἐποχή, παίρνοντας ἀπό τό σουρρεαλισμό, τόν ἐμφύλιο πόλεμο τής Ισπανίας, τό Χόλλυγουντ, τό Μεξικό καί τόσα ὀλλα. Μιά ζωή φτιαγμένη ὁπό χιούμορ, μοναξιά, φιλία καί φοντσαία, κοιταγμένα μ' ἐνα ἀπό τά πιό διειοδυτικά πνεύματα του καιρού μας, τό θλέμμα ἑνός γελαστού ἡ (κάποτε) μελαγχολικού ἐρημίτη. Τό κείμενο ἐχει μεταφραστεί ἀπό τή Μαρία Μπαλόση καί πλουτίζεται μέ μιά σειρά φωτογραφιών. (Εκδόσεις «Οδυσσέας»).

Καζούο Ισιγκούρο, «Χλωμή θεά τών λόφων»

Ενα δυνατό καί ἰδιότυπο μυθιστόρημα πού ὀφηγεῖται τήν ἱστορία τής Ετσούκο, μιάς Γιαπωνέζας χήρας πού ζεῖ στήν Αγγλία. Μετά τό θάνατο τής κόρης της, ἡ γυναίκα αὐτή ζεῖ μάνη της, μέ τίς ὀναμνήσεις της. Σέ μιά προοπτική φυγής, κάτω ἀπό τό θάρος τών ἀναμνήσεων, ἡ Ετσούκο γυρίζει ο' ἐνα περασμένο καλοκαίρι, στό Ναγκασάκι, καί ἀναπολεί τούς ἀγώνες τής οἰκογένειάς της καί τών φίλων της γιά νά φτιάξουν τή ζωή τους μετά τίς καταστροφές τού πολέμου. Οταν, ὁμως, ἡ ἀνόμνηση φτάνει στήν παράξενη φιλία τής Ετσούκο μέ μιά γυναίκα, ἡ ἀναπάληση καλύπτεται ἀπό μιά μακάθρια σκιά, Παρελθόν καί παράν αυχχέονται σέ μιά ὀφήγηση ἰδιαίτερης δρωμότητας. Η μετάφραση ὀφείλεται στήν Πόπη Γερωνυμάκη. (Εκδόσεις «Νέα σύνορα»).